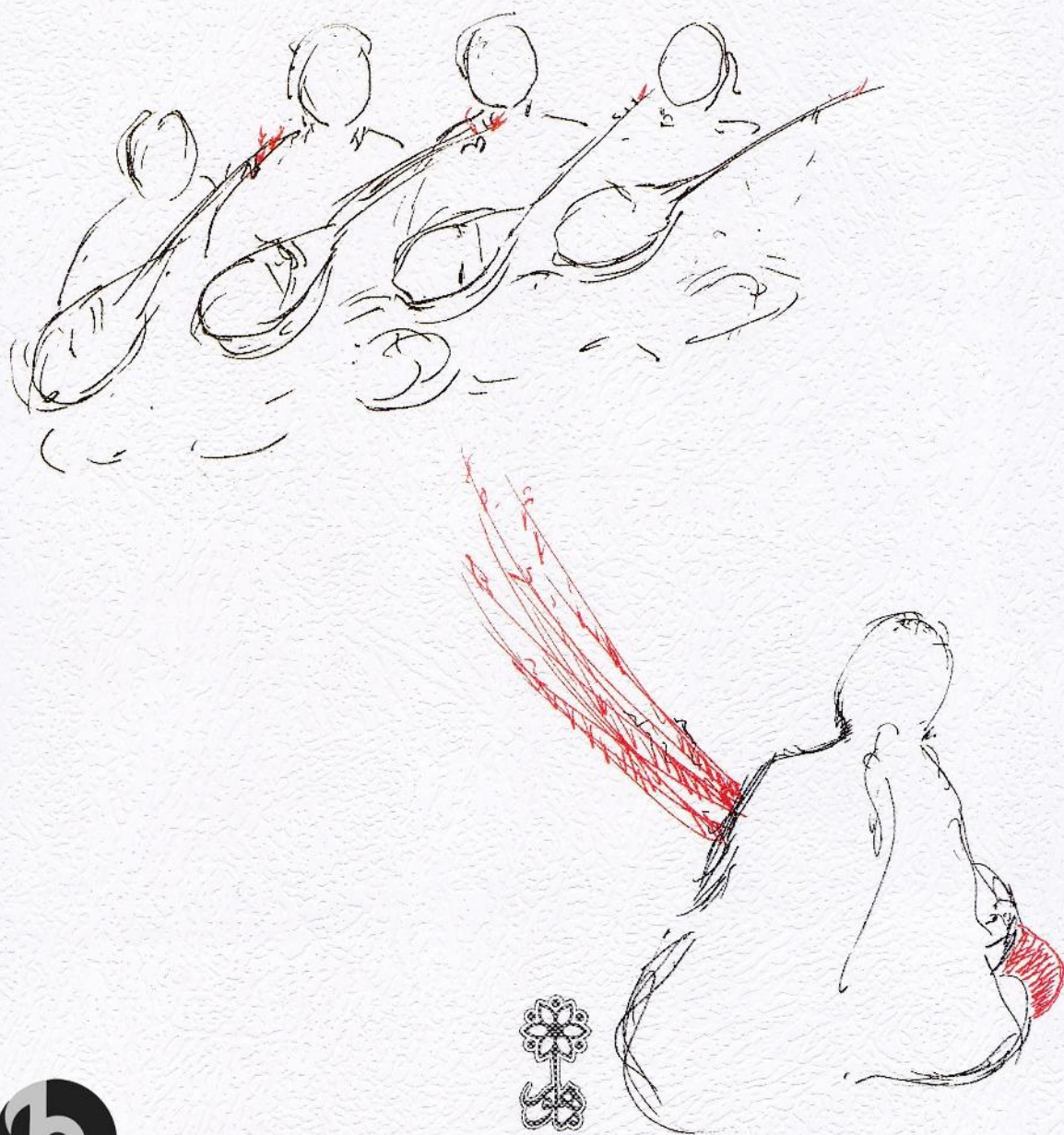

آموزش تنبور دوره‌ی مقدماتی

گردآوری و تألیف
پوریا فرجی و تارا اله وردی

مؤسسه‌ی فرهنگی- هنری ماهور

تهران، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف

کدپستی ۱۶۱۱۹۷۵۵۱۶

تلفن: ۷۷۵۰۲۴۰۰ و ۷۷۶۰۱۰۲۰

www.mahoor.com

info@mahoor.com

آموزش تنبور دوره‌ی مقدماتی

گردآوری و تألیف
پوریا فرجی، تارا الهوردی

صدابرداری، میکس و تهیه‌ی نسخه‌ی نهایی:

مقداد شاه‌حسینی

تصویرگری جلد	ملیحه محسنی
نت‌نویسی کامپیوتری	تارا الهوردی
چاپ اول	۱۴۰۳
تعداد	۵۰۰ جلد
لیتوگرافی	باران
چاپ و صحافی	محمد

© حق چاپ محفوظ است.

شابم: ۹۷۹-۰۰-۸۰۲۶۴۱-۳۴-۱-۱ ISMN: 979-0-802641-34-1

فهرست مطالب

۷	پیش‌گفتار.....
۸	بخش اول.....
۸	۱-۱ آموزش نوازندگی تنبور.....
۱۰	۲-۱ تعریف مقام و انواع قالب‌های موسیقایی تنبور.....
۱۲	بخش دوم: تکنیک‌های مضراب.....
۱۲	۱-۲ مضراب راست و انواع آن.....
۱۲	۲-۲ مضراب چپ و انواع آن.....
۱۳	۳-۲ مضراب‌های ترکیبی.....
۱۴	بخش سوم.....
۱۴	۱-۳ شیوه‌ی نگارش و نت‌نویسی تنبور.....
۱۴	۲-۳ گستره‌ی صوتی.....
۱۴	۳-۳ کوک تنبور.....
۱۴	۴-۳ دستان.....
۱۶	۵-۳ شیوه‌ی قرار گرفتن دست چپ روی ساز.....
۱۶	۶-۳ نشانه‌های انگشت‌گذاری.....
۱۶	۷-۳ دستان اول، درس‌های ۱ تا ۲۳.....
۲۳	۸-۳ دستان دوم، درس‌های ۲۳ تا ۴۸.....
۲۹	۹-۳ دستان سوم، درس‌های ۴۸ تا ۷۷.....
۳۷	۱۰-۳ دستان چهارم، درس‌های ۷۷ تا ۹۵.....
۴۲	سه ضربی در مقام زیر دستان و واریاسیون‌های آن، درس‌های ۹۵ تا ۱۰۲.....

۴۵	دو ضربی ترکیبی در مقام زیر دستان، درس ۱۰۲
۴۶	۱۱-۳ انگشت گذاری روی سیم بم، درس های ۱۰۳ تا ۱۰۸
۴۸	بخش چهارم
۴۸	۱-۴ اشاره، درس های ۱۰۸ تا ۱۱۸
۵۰	۲-۴ گلیساندو، درس ۱۱۴
۵۱	۳-۴ کندن یا کنده کاری، درس های ۱۱۸ تا ۱۲۶
۵۴	بخش پنجم
۵۶	تکنیک شر و انواع آن، درس های ۱۲۶ تا ۱۴۴
۶۴	قطعه سوار سوار درس ۱۴۴
۶۷	بخش ششم
۶۷	۱-۶ مُردنت (گزش)، درس های ۱۴۵ تا ۱۵۴
۷۱	پنج ضربی، درس ۱۵۴ و ۱۵۵
۷۴	۲-۶ دو صدایی، درس های ۱۵۶ تا ۱۶۱
۷۶	ده ضربی براساس مقام سحری، درس ۱۶۱
۷۸	بخش هفتم
۷۸	۱-۷ تکیه، درس های ۱۶۲ تا ۱۶۸
۸۲	۲-۷ پژواک: درس های ۱۶۸ تا ۱۷۳
۸۵	۳-۷ ویراسیون، درس های ۱۷۳ و ۱۷۴
۸۶	۴-۷ چند صدایی، درس های ۱۷۵ تا آخر ۱۸۰
۹۰	فهرست منابع
۹۱	جدول کوک ساز
۹۲	جدول سرعت اجرای دروس

۳-۵ شیوهی قرار گرفتن دست چپ روی ساز:

انگشت‌ها در جهت طبیعی دست قرار دارد به طوری که تمام بندهای انگشت خمیده و شکسته است. سر انگشت‌ها پشت پرده و انگشت شست دست چپ بین انگشت اول و دوم به شکل خبردار قرار می‌گیرد (دورینگ ۱۳۸۲: ۶۹). نام گذاری انگشتان دست چپ به ترتیب شست، انگشت سبابه (انگشت اول)، وسطی (انگشت وسط یا انگشت دوم)، بنصر (انگشت سوم)، خنصر (انگشت کوچک یا انگشت چهارم) است. ترتیب استفاده از انگشتان اول، دوم، سوم و چهارم با توجه به فاصله‌ی موسیقایی^۱ بین آن‌ها (نیم پرده یا دوم کوچک، پرده یا دوم بزرگ، یک و نیم پرده یا دوم افزوده) تعیین می‌شود. فاصله‌ی بین انگشت اول و دوم در بعضی از دستان‌ها یک پرده‌ای و در بعضی از دستان‌ها نیم پرده است. فاصله‌ی بین انگشت دوم و سوم اکثر اوقات نیم پرده است مگر در موارد استثنایی در دستان‌هایی که پایین دسته‌ی ساز اجرا می‌شوند. در صورتی که بخواهیم بعد از انگشت دوم یک فاصله‌ی پرده (دوم بزرگ) اجرا کنیم از انگشت چهارم استفاده می‌کنیم در نتیجه انگشت دوم و چهارم در صورتی استفاده می‌شود که فاصله‌ی بین آن‌ها یک پرده باشد. برای اجرای فاصله‌ی دوم افزوده از انگشت یک و چهار استفاده می‌کنیم. به طور کلی انگشت گذاری تحت تأثیر دو عامل زیر ممکن است تغییر کند:

الف) تزیینات دست چپ

ب) طول سیم مرتعش (این موضوع بستگی به ابعاد ساز دارد)

۳-۶ نشانه‌های انگشت گذاری

برای نشان دادن انگشت‌های دست چپ از اعداد استفاده می‌کنیم.

دست چپ	انگشت اول	انگشت دوم	انگشت سوم	انگشت چهارم	انگشت شست
سیم زیر	1	2	3	4	
سیم بم	1	2	3	4	+

۳-۷ دستان اول (دستان ر)

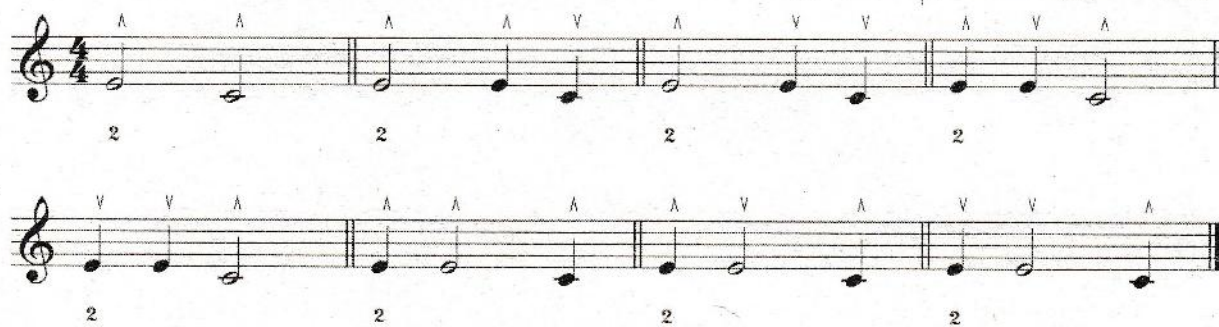
درس ۱. تمرین انگشت اول، دستان اول^۲

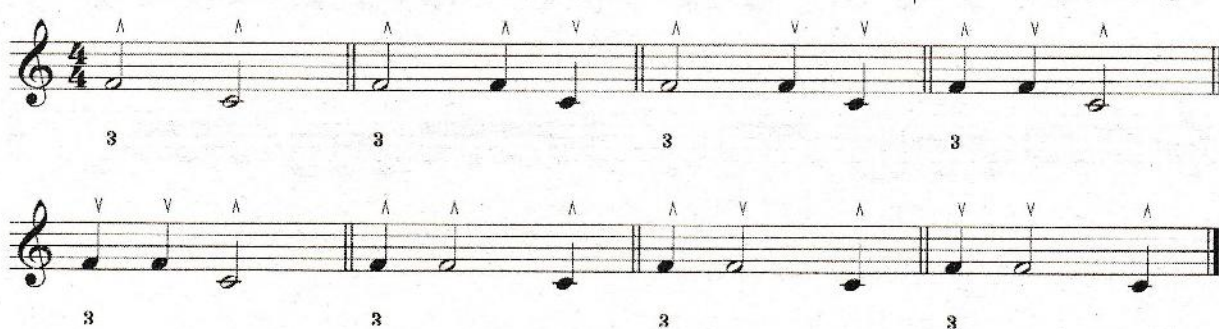
۱. به اختلاف زیر و بمی بین اصوات فاصله‌ی موسیقایی می‌گویند.

۲. در تمرین‌هایی که با دولاخت جدا شده‌اند، می‌توان هر میزان را چند بار تکرار و یا به صورت پیوسته با دیگر میزان‌ها اجرا کرد.

درس ۲، تمرین انگشت دوم، دستان اول

درس ۳، تمرین انگشت سوم، دستان اول^۳

درس ۴، تمرین انگشت اول، دستان اول

۳. در هنگام انگشت گذاری دقت کنید وقتی انگشت سوم پرده ای را گرفته، انگشت اول و دوم پشت پرده ها و در موقعیت انگشت گذاری قرار بگیرد و از روی دسته ساز بلند نشود.

درس ۵. تمرین انگشت دوم، دستان اول

درس ۶. تمرین انگشت سوم، دستان اول

انگیزه‌ی این گردآوری و تألیف برداشتن گامی در جهت تدریس مدون تنبور برگرفته از شیوه‌ی نوازندگی یکی از موثرترین استادان موسیقی تنبور، یعنی استاد نورعلی الهی است. کمبود روش‌های تدریس و منابع مکتوب آموزشی برای این ساز سبب شد تا این کتاب با تکیه بر نظام تنوریک موسیقی مبتنی بر وزن‌خوانی و نت‌خوانی دقیق و استفاده از سیستم نت‌نگاری غربی در نشان‌دادن تکنیک‌های نوازندگی این ساز، تدوین گردد به‌طوری‌که برای همگان اعم از هر ملیت و قومیتی قابل فهم باشد.

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور
Mahoor Institute of Culture and Arts
www.mahoor.com info@mahoor.com

9 790802 641341